HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקדוש בבכורה אף כל דבר הקדוש בבכורה מה יש לך להביא חמור כשהוא אומר חמור הרי חמור אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור וחמור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר בעלי חיים כשהוא אומר חיים הרי (א) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אמר מר יאמר שור וגניבה מי כתיב שור וגניבה גניבה ושור הוא דכתיב וכי תימא אילו נאמר קאמר אילו נאמר שור וגניבה ומי מצית אמרת מה הפרט מפורש הוה שור פרט וגניבה כלל פרט וכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבו להו כל מילי אלא כדכתיב קאמרי גניבה ושור מי מצית אמרת הכל בכלל או מה הפרט מפורש הוה ליה גניבה כלל ושור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שור אין מידי אחרינא לא אמר רבא תנא אחיים קא סמיך ליה וכלל ופרט וכלל קא"ל והא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא הא תנא (ב) דבי רבי ישמעאל הוא דכה"ג דריש כללי ופרטי והכי קא קשיא ליה אם המצא תמצא למה לי יאמר שור וגניבה וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקרב לגבי מזבח אף כל הקרב לגבי מזבח מה יש (א) להביא שה כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור ושה וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקדוש בבכורה אף כל דבר הקדוש בבכורה מה יש לך להביא חמור [כשהוא אומר חמור] הרי חמור אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור ושה וחמור וחיים והכל בבכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חיים הרי (ב) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אם המצא תמצא ל"ל

אי

לרבות שאר דברים. כל הני: **אילו כן.** לשון תשובת שאילה הן: **אף כל קדוש בבכורה.** ולא מתרדי מדרשא אלא חמור הלכך מה היה לך להביא שלא נכתב חמור להכי כתב חמור דע"כ כלל ופרט (ג) לשאר דברים אתי: **והכל בכלל.** חיים דמשמע לרבות כל בעלי חיים למה לי: **מי כתיב שור.** ברישא והדר גניבה דהוה ליה פרט וכלל דנימא הכל בכלל דנעשה כלל מוסיף על הפרט גניבה ושור כתיב דהוה ליה כלל ופרט ושור אין מידי אחרינא לא: **וכי תימא אילו נאמר קאמר.** אילו נאמר שור ברישא והדר גניבה לא היה צריך לכתוב יותר ולמה לא נכתב כן: **אילו נאמר שור וגניבה.** בתמיה. הא ודאי ה"ל פרט וכלל ושפיר קשיא לי' ומאי אילו כן קמהדר ליה: **אלא כדכתיב קאמרי.** בתמי'. גניבה ושור הא הוה ליה כלל ופרט ומאי הכל בכלל דקא קשי' לי' ומאי מה הפרט מפורש דמהדר ליה הא כלל ופרט לא מרבי מידי: **אחיים סמיך.** גניבה דה"ל כללא קמא סמיך ליה אחיים דהוי כללא בתרא ודריש בכלל ופרט וכלל וסיפא דקתני ויאמר גניבה שור ושה וחמור והכל בכלל הואיל ואחיים סמיך ליה מאי קשיא לי' הא טפי לא כתיב אם המצא תמצא קשיא ליה כדאמר במסקנא ומיהו אפסקיה גמרא למילתי' דרבא בפרכי אחריתי ולא שבק לאסוקיה למילתי': **והא לא דמי כללא בתרא.** דלא כייל אלא בעלי חיים לכללא קמא דמשמע כל דבר: **הא תנא דבי רבי ישמעאל.** בשילהי אלו טריפות(ג): **והכי קא קשיא ליה.** לתנא דבי חזקיה בסיפא דמילתא: **אם המצא תמצא.** דמשמע ריבויי למה לי. והשת' קא מפרש לה רבא לכולא מתני': **הכל בכלל.** דמתרבי כל כעין הפרט דבר המטלטל וגופו ממון: **הא מה אני מקיים גניבה.** דדרשינן בכלל ופרט לרבות כל דבר: **יאמר גניבה ושור ושה וחמור וחיים והכל בכלל.** אם המצא תמצא ל"ל ומשני אילו כן הייתי אומר אף כל ב"ח להכי איצטריך אם המצא תמצא למימר דלאו מגניבה וחיים דרשינהו לכלל אלא מאם המצא תמצא ושדינהו לכל הני פרטי בינייהו כדמפרש לקמן [ע"ב]: הדר פריך תנא דבי חזקיה **מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חיים הרי בעלי חיים אמור.** כלומר מקרא בהדיא נפקי ולאו מכלל ופרט הלכך מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר ואכתי המנא תמנא למה לי. והכי מסקנא דתנא דבי חזקיה:

אי

כשהוא אומר שה כו'. אף על גב דחמור כתיב ברישא נקט כי האי גוונא משום דהכי מסיק מילתיה שפיר:

יאמר גניבה ושור וחיים והכל בבכלל. שאל הר"ר אשר מלוני"ל את ר"י היכי ס"ד דמגניבה שור וחיים מרבינן כל דבר ולא (ד) יהיה אלא פרט וכלל דלא הוה מרבינן מיניה אלא ב"ח והשתא בעי לרבויי בכלל ופרט וכלל טפי ממאי דמשמע כללא בתרא והשיב לו ר"י כיון דלא מסיק אכתי אדעתיה לא קדושה בבכורות וקרב לגבי מזבח א"כ אם נאמר מה הפרט מפורש בעלי חיים נמצא שאין כלום בכלל בתרא דחיים יותר מכעין הפרט והואיל וכן הוא אית לן למימר דחיים כלל הוא להיות משמע כל דבר כמו גניבה באם אינו ענין לחיים ממש תניהו לענין כל דבר או נפרש חיים לשון חשיבות כמו אחייה לקרן כעין שגנב דלקמן ולהכי קאמר והכל בכלל דאם לא בא לרבות מכעין הפרט אלא בעלי חיים לא יכתוב שום פרט אלא גניבה וחיים וליהוי גניבה כלל וחיים פרט ונ"מ בעלי חיים והא דפריך הא לא דמיא כללא בתרא לכללא קמא אע"ג [דפרישית] דחיים משמע כל דבר כמו כלל דגניבה מ"מ הואיל ומשמעות פשט שלהן אין שוה אין לעשות כלל ופרט וכלל מהם ומשני ה"א קרב לגבי מזבח אין וכלל חיים כמשמעותיה ומכעין הפרט אנו ממעטינן שאר ב"ח שאין קריבין לגבי מזבח כמו בכל מקום דכעין הפרט אתא למעוטי מכללא בתרא והכל מתיישב (ה) כפי' ר"י אך האחרון דקאמר יאמר גניבה שור ושה וחמור וחיים והכל בכלל דכיון דמכח פרטי בעי למימר שיהיה הכל בכלל מאי קמשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים והא מכח פרטות בא לרבות אפי' לאו בעלי חיים ואור"י דהמתרץ לא הבין דברי המקשן וחוזר ומקשה לו אותה קושיא עצמה ומפרש דבריו ואין נראה דאין זו סוגיית הגמ' אלא תנא אחד הוא שואל ומשיב לעצמו לכך נראה לפרש דהתנא לרווחא דמילתא בא לפרש דאפילו תאמר שאין חילוק בין ב"ח לשאין בעלי חיים ולא ממעטינן מחיים דלאו ב"ח אפ"ה מפרטא דשור לא תרבה כל דבר המטלטל וגופו ממון ותקשה לך המנא תמנא ל"ל דהא לא מרבינן מפרטא דשור אלא דבר הקרב לגבי מזבח ומסיק ויאמר גניבה ושור וחמור שה וחיים והכל בכלל וא"כ המנא תמנא למה לי ומשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח עתה שאין מולא טעם אחר מחלק בין בעלי חיים לשאין בעלי חיים אבל בתחלה שהיו לו טעמים אחרים לא חושש אם לא נחלק והשתא איצטריך המנא תמנא לרבות שאין בעלי חיים ופריך מה יש לך להביא בעלי חיים כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור ולמה לי כל הני פרטי הא מה אני מקיים גניבה פירוש כלל ופרט וכלל לרבות כל דבר ועוד שאלו דאמאי הוצרך לומר מה הפרט מפורש ב"ח ה"ל למימר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא לאתויי עופות טהורים ולא הוי מצי לאקשויי תו כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור כו' ושפיר איצטריך המנא תמנא ואור"י דסובר זה התנא שאין לנו לתלות זה הדבר בגלל טומאה (ו) כיון שטומאה חלוקה יותר מדאי שזה במגע ובמשא וזה בבית הבליעה דוקא ועוד שאלו למה ליה לרבא למימר דאם המנא תמנא קא קשיא ליה וצריך להפוך דברי הברייתא ולומר גניבה ושור לימא דחזקיה אתא לפרושי למה כל הני פרטי ואאם המנא תמנא סמיך וכבני מערבא ס"ל דאמרי בשני כללות הסמוכי' זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וה"ק יאמר המנא ושור וגניבה והכל בכלל אבל המנא תמנא לא חשיב להו שני כללות דדברה תורה כלשון בני אדם ומשני דמשור לחודיה ועם שני כללות לא אתי ומסיק ויאמר המנא ושור וחמור ושה וגניבה והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח והשתא מסיים שפיר כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור הא מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר והוי אתי מסקנא דברייתא שפיר דלפי מה שמפרש רבא דהמנא תמנא קא קשיא ליה אין מתרץ בברייתא עצמה כלום וגם מה שמזכיר שור קודם לגניבה הוה אתי נמי שפיר והשיב לו ר"י חדא דאין לומר (ז) דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום שאי אפשר לומר בע"א ואין להאריך כאן בזה ועוד דא"כ היאך היה יכול לומר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח וקדוש בבכורה הא ע"כ כיון דסבר האי תנא דשני כללות הסמוכים זה לזה בריבה ומיעט וריבה דיינינן ליה א"כ משני כללות הוה מרבינן כל דבר דהא ליכא למימר הטל פרט ביניהם כבני מערבא דא"כ תקשה ליה שה למה לי כדפריך בסמוך:

אי

אמר מר יאמר שור וגניבה. מקשינן עליה מי כתיב קרא הכי, קרא הכי הוא דכתי' אם המצא תמצא בידו הגניבה משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם. וכי תימא הכי קאמ' אלו נאמר שור וגניבה הייתי דן כך וכך, וכי איפשר לומר כך, והלא אלו כתי' קרא שור וגניבה והוה ליה שור פרטא וגניבה כללא, ופרט ואחר כך כלל איתרבי ליה כל מילי, חיים למה לי. וכי תימא לא דריש אלא לקרא דכתי' גנבה ושור, או הכי הוה ליה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט, שור אין מידי אחרניא לא. **אמר רבא, תנא אחיים** דכתיב בסופא דקרא הוא דסמוך, ודריש ליה בכלל ופרט. ואקשינן, כללא קמא הגנבה דמשמע כל דבר ואפילו דבר שאין בו רוח חיים, כללא בתרא חיים דמשמע בעלי חיים בלבד. וכיון דלא דאמי כללא קמא לכללא בתרא, היכי דינינן להו בכלל ופרט וכלל. ופרקינ', תנא דבי ר' ישמע' דדריש כללות ופרטות כי האי גונא. והכי קא קשיא ליה להאי תנא, כיון דכי דרישנא ליה להאי קרא הכי מיתרבי ליה כל מילי, אם המצא תמצא בידו הגנבה למה לי. והכי פשיט, לא מיתרבי להו כל מילי דאיכא למיפרך, והכי ... פשיט אלו נאמר גנבה שור וחיים הכי דינינן ליה הכי כלל ופרט וכלל ואי אתה דן אלא כעין [הפרט] מה הפרט מפורש דבר הקרב על גבי המזבח, אף כל דבר הקרב על גבי המזבח, מה יש להביא, שה. כשהוא אומ' בפסוק שה (רישא) [הרי שה] אמור, הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר. ויאמר גניבה שור ושה וחיים כול'. וכולם דרישתין כעניין הזה. **ואסיקנה,** ויאמר גניבה כלל, שור ש[ה וחמ]ור פרט, חיים חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מפורש מבעלי חיים [] ...ן אף אני אביא כל בעלי חיים. ואם תאמר מה לפרט שכן דבר הקדוש בבכורה שאר בעלי [חיים] שאינן קדושין בבכורה מנין. כשהוא אומ' חיים דנין אותו בפרט וכלל, ואיתרבו לי[ה ש]אר בעלי חיים. ומה אני מקיים גניבה, לרבות כל דבר.

א) [בעלי חיים], ב) זבחים ד: ח: חולין סו. [כריתות כא.], ג) [חולין סו.], ד) וא"כ אינו יכול לומר הכל השוה שבהם. העתק מחילופי גרסאות, ה) ותימה דלא הי' צריך לומ' דברה וכו' דמבעי' ליה לכדתני' ידו כו' ולימוד דהמנא המנא או תמנא תמנא לא משמע ליה וכדפירשו התוספות לקמן. העתק מחילופי גרסאות,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה יש לך להביא שה: (ב) שם כשהוא אומר חיים הרי בעלי חיים: (ג) רש"י ד"ה אף כל וכו' כלל ופרט וכלל לשאר: (ד) תום' ד"ה יאמר וכו' ולא יהא אלא פרט: (ה) בא"ד מתיישב לפי' ר"י וכו' למימר שיהיה הכל בכלל חיים מאי קמשני וכו' והא מכח פרטות בא לרבות בכלל חיים אפילו לאו:

SHAS MOZNAIM